

DOI: [https://doi.org/10.25140/2411-5215-2024-4\(40\)-257-266](https://doi.org/10.25140/2411-5215-2024-4(40)-257-266)

УДК [338.48: 330.341.1]:336(477)

JEL Classification: L83; O31

Олена Олександрівна Зеленська

кандидат економічних наук, доцент, професор кафедри туризму

Національний університет «Чернігівська політехніка» (Чернігів, Україна)

E-mail: elena_zelenska_5@ukr.net. **ORCID:** <http://orcid.org/0000-0002-1000-2427>

Денис Іванович Руснак

аспірант

Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна).

E-mail: rusnakd5154@gmail.com. **ORCID:** <https://orcid.org/0009-0002-2740-3910>

ФІНАНСОВІ ІНСТРУМЕНТИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ В УКРАЇНІ

У статті розглянуто теоретико-прикладні аспекти використання фінансових інструментів для активізації інноваційного розвитку підприємств туристичної індустрії, зокрема туристичної інфраструктури. Метою статті є дослідження сучасних фінансових інструментів інноваційного розвитку туристичної інфраструктури та обґрунтування їх використання в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення України. Обґрунтовано важливість інноваційного розвитку підприємств туристичної індустрії для відновлення економіки України. Визначено основні напрями фінансової підтримки державою туристичної індустрії. Проаналізовано основні фінансові інструменти підтримки інновацій на підприємствах туристичної інфраструктури. Запропоновано напрями фінансового управління забезпечення інноваційного розвитку в організаціях і підприємствах туристичної інфраструктури. Обґрунтовано доцільність застосування кластерних ініціатив в управлінні інноваційним розвитком туристичної інфраструктури. Запропоновано алгоритм ухвалення рішення про фінансування кластерної ініціативи у сфері розвитку туристичної інфраструктури та сприяння інноваційному розвитку індустрії туризму.

Ключові слова: інвестиції; інновації; інноваційний розвиток; туризм; туристична інфраструктура; фінансові інструменти.

Рис.: 1. Табл.: 1. Бібл.: 11.

Постановка проблеми. Сучасні тенденції розвитку туристичної індустрії свідчать про послідовне усвідомлення підприємствами та організаціями, задіяними до надання туристичних послуг, необхідності використання нових управлінських технологій, розробки нових туристичних продуктів, поліпшення якості сервісу з метою як отримання вигоди, так і задоволення потреб ринку. Попри військові дії, Україна володіє достатнім туристичним потенціалом, що має всі можливості для ефективного використання в інтересах національної економіки за умов післявоєнного відновлення. Значення туристичної сфери велике для сталого економічного зростання, підвищення якості життя населення та вирішення соціальних проблем окремих регіонів, забезпечення конкурентоспроможності регіонів в умовах структурних змін в економіці, зростання людського потенціалу. Туризм належить до галузей сервісу, що зумовлює інноваційну діяльність саме з метою удосконалення якості послуг та задоволення потреб клієнтів, та може ефективно розвиватись лише за

умов створення сучасної інфраструктури. Проте не всі підприємства туріндустрії та пов'язаних галузей намагаються наслідувати тренд інноваційного розвитку, не розуміючи його позитивний вплив у стратегічній перспективі або не маючи достатніх фінансових можливостей. Проте грамотний підхід до управління інноваціями, задіяння ефективних фінансових інструментів може стати важливим джерелом збільшення прибутку підприємств туріндустрії.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Туристична індустрія та її розвиток, попри занепад галузі в умовах військових дій, окупації частини території та загрози для ведення бізнесу розглядається як пріоритетна сфера розвитку регіональної економіки, що підтверджується активними дослідженнями та напрацюваннями. Так, розвиток індустрії туризму, проблеми залучення інвестицій у галузь знайшли відображення в роботах таких науковців, як Л. Матвійчук, Ю. Дащук [1], Г. Михайліченко [2], А. Моца [3], О. Носирєв [4], А. Помаза-Пономаренко [5], П. Пузирьова [6], О. Роїк [7], Н. Щербакова [8], О. Зарубіна [9] та ін. Проте проблема фінансування проєктів розвитку туристичної сфери, особливо інноваційної діяльності підприємств туристичної інфраструктури потребує додаткових досліджень та доповнення наявних теоретико-прикладних підходів.

Метою статті є дослідження сучасних фінансових інструментів інноваційного розвитку туристичної інфраструктури та обґрунтування їх використання в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення України.

Прогресивний розвиток туризму важливий у функціонуванні тих економік, які мають рекреаційний потенціал. З погляду значення для валового внутрішнього продукту вирішення проблем зайнятості населення туризм є достатньо значущим. Специфіка галузі полягає в її здатності формування мультиплікативного ефекту від діяльності туристичних організацій та їхнього впливу на споріднені галузі: ресторанно-готельний бізнес, транспортну інфраструктуру, сферу надання побутових послуг. Крім цього, функціонування галузі пов'язане із захистом культурної спадщини, фінансуванням реконструкції пам'яток історії, розвитком зеленої економіки.

Туристична індустрія як одна з найбільш постраждалих галузей у період військової агресії РФ, має орієнтуватись на використання нових або вдосконалення існуючих підходів до управлінської діяльності та підтримки своєї фінансової стійкості й адаптації до зовнішніх та внутрішніх загроз. Головні підходи у впровадженні інновацій стосуються розробки нових туристичних продуктів, удосконалення маркетингової діяльності та використання цифрових технологій в управлінській діяльності. На ступінь інноваційного розвитку впливають такі чинники:

- попит та пропозиція на ринку туристичних послуг, конкурентна позиція компанії;
- зовнішнє середовище (рівень розвитку науки і техніки, удосконалення законодавчої та юридичної бази, політична та економічна стабільність);

- кадри (вчені, фахівці, підприємці, менеджери, політичні діячі, державні службовці);
- ресурси (природні, виробничі, фінансові, науково-технічні, технологічні, інфраструктура) [10].

Як зазначається у великій кількості публікацій, імперативи нової цифровізації, циркулярної економіки, впровадження наскрізних цифрових технологій принципово змінюють ставлення до вирішення завдань рекреаційного потенціалу регіону з погляду зміщення позицій з економічного та соціального зростання до суспільних та екологічних проблем, до ресурсозбереження та ресурсоефективності [9-11]. Безпосередньо виникає потреба в розробці інноваційних рішень як комплексу заходів, що здатні сприяти ефективності розвитку галузі та створенні умов для надання якісного сервісу та продажу якісного туристичного продукту.

На ефективне функціонування туристичної галузі впливає стан розвитку туристичної інфраструктури, що знаходиться в межах туристичних дестинацій.

Туристична інфраструктура формує базис розвитку туристичної індустрії в конкретному регіоні, натомість завдяки розвитку туристичного бізнесу та підприємства сфери транспорту, будівництва, сфери розміщення та харчування отримують можливість створювати нові робочі місця. Отже, інноваційний розвиток цієї галузі є доцільним і з боку вирішення соціальних проблем регіону.

Основними напрямками фінансової підтримки держави сфери туризму та туристичної інфраструктури є такі:

- розробка та фінансування цільових програм регіонального розвитку туристичної індустрії;
- запровадження податкових пільг суб'єктам господарювання, що впроваджують інновації у своїй діяльності;
- розробка заходів науково-технічної, податкової та кредитно-фінансової політики;
- сприяння впровадженню наукових розробок на основі фінансової допомоги, запровадження грантів, що стосуються туристичної індустрії та пов'язаних галузей.

Для активізації процесів інвестування розвитку туристичної інфраструктури необхідна підтримка держави та виважена політика відповідальних органів виконавчої влади, що передбачає використання дієвих механізмів та інструментів, що сприятимуть підтримці інноваційної сфери. В основу механізмів реалізації інвестиційної політики має бути закладено визначення комплексу об'єктів інвестування за рівнем пріоритетності та моніторинг процесу використання інвестиційних коштів, передусім коштів державної підтримки.

Державна політика інноваційного розвитку в тому числі має включати заходи щодо створення сприятливих умов розвитку туристичної сфери, підвищення ефективності функціонування туристичних компаній з метою максимального задоволення потреб споживачів туристичних послуг. Значна

частка бізнесу у забезпеченні функціонування туристичної інфраструктури належить саме підприємствам, що надають послуги розміщення, транспортних перевезень та громадського харчування. З погляду пристосування до змін ринкового середовища ця сфера є достатньо гнучкою і включає насамперед підприємства малого бізнесу, що дозволяє розвивати внутрішні напрями туристичної сфери та паралельно сприяти розвитку будівельної галузі. Проте перехід на впровадження інноваційних технологій у господарській та управлінській діяльності передбачає зміну традиційних бізнес-моделей з орієнтацією на використання сучасних фінансових інструментів. Отже, політика державної підтримки розвитку туристичної індустрії та, зокрема інфраструктури, спрямована на вирішення комплексу питань економічного, соціального, інвестиційного, фінансового характеру на основі гармонізації інтересів держави, суспільства та галузі.

Інструменти державного фінансування відіграють пріоритетну роль в розвитку туристичної інфраструктури. Дія зазначених інструментів передбачає виділення коштів на програми та проекти, що мають стимулювати бізнес до розвитку цих підприємств та просування туристичного бренду регіону з паралельною підтримкою підприємництва в туристичній сфері. Важливим напрямом виділення коштів, як доводить закордонний досвід, є модернізація готельної сфери, оновлення туристичних маршрутів та створення нових, проведення культурних заходів. Перевагами державного фінансування є можливість виділення одночасно великої кількості фінансових коштів, що надалі можуть бути використані для реалізації великих інноваційних проєктів, що стосуються не лише окремого підприємства, а і комплексу підприємств споріднених галузей та безпосередньо туристичного регіону загалом. Державне фінансування має здебільшого стратегічний характер, що дозволяє реалізувати довгострокові інноваційні проєкти у сфері туристичної інфраструктури. Також характеристикою інструментів державного фінансування є фокусування на підтримці окремих видів туризму й виділенні коштів безпосередньо під конкретний напрям: розвиток сільського чи екологічного туризму, формування бренду окремого міста або регіону як туристичного і т. ін.

Проте, крім інструментів бюджетного фінансування, значної популярності у провідних країнах набувають сучасні фінансові інструменти, що здатні забезпечити інвестиції в невеликі проєкти. Так, використання краудфандингу дозволяє забезпечувати збір коштів під визначений туристичний стартап на основі відповідної підтримки через інтернет-платформу. У формуванні інвестиційного кошика залучаються ресурси від великої кількості зацікавлених осіб та потенційних інвесторів з одночасним формуванням ефективної комунікації між підприємством туристичної інфраструктури та інвесторами. Паралельно із краудфандингом доцільним є використання інструментів краудлендингу, характеристикою якого є можливість залучення інвесторів з інших

країн або галузей та формування спільноти відданих клієнтів. При цьому використання краудлендингової платформи стає можливим залучати експерту думку та обговорювати рекомендації експертів та інвесторів.

В умовах цифровізації економіки поширення набуває використання такого фінансового інструменту, як розумні контракти на засадах технології блокчейн. Використання розумних контрактів не потребує залучення посередників при проведенні фінансових операцій. До того ж є позитивний досвід використання розумних контрактів у сфері налагодження ланцюгів постачання та його подальшого відстеження, створення платформ для обміну активами. Основна мета інструменту – скорочення трансакційних витрат на основі автоматизації угод.

В умовах повоєнного відновлення актуальним може стати такий фінансовий інструмент, як формування туристичних фондів. Європейські країни активно використовують цей інструмент для розвитку туристичної інфраструктури. Перевагами туристичних фондів є наступні:

1. Залучення різноманітних джерел фінансування, оскільки функціонування туристичного фонду дозволяє акумулювати кошти різних джерел для забезпечення розширених можливостей інвестування проєктів. Це можуть бути як кошти великих інвесторів, так і пожертви громадян та представників місцевого бізнесу.

2. Гнучкість та оперативність. Фінансування проєктів розвитку через туристичні фонди є доцільним в умовах швидкої оцінки туристичних проєктів, які не завжди є важливими з погляду державних та регіональних пріоритетів та, відповідно, не можуть бути профінансовані за рахунок державної підтримки.

3. Формування відносин партнерства. Діяльність туристичних фондів, заохочення інвесторів та співпраця з підприємствами передбачають взаємну співпрацю з одночасним залученням громадських організацій, представників місцевої спільноти та туристичних операторів. Подібна співпраця формує підґрунтя для стійкої взаємодії зацікавлених сторін у межах реалізації проєктів розвитку туризму та туристичної інфраструктури.

Залучення банківського капіталу є дієвим інструментом в умовах стабільної економічної системи, проте ринкові загрози та несприятливі макроекономічні умови вимушують банки збільшувати рівень відсоткової ставки, що не завжди влаштовує бізнес. Проте використання венчурних фондів як інститутів спільного інвестування є доцільним для реалізації невеликих проєктів розвитку та стартапів. Водночас підтримка інституту венчурного інвестування за сучасних умов актуалізує питання державних гарантій та розвиток системи страхування, удосконалення чинної нормативно-правової бази, удосконалення наявних механізмів використання венчурного капіталу. У подальшому венчурний капітал сприятиме розвитку інноваційних екосистем та формуванню ефективної взаємодії між інвесторами, стартапами та підприємствами туристичної інфраструктури.

Згідно з організаційного погляду актуальності набуває питання щодо доцільності застосування тих чи інших заходів фінансового менеджменту інноваційними процесами в туристичній індустрії. Дослідження напрацьовані провідних учених [1-3;11] та власні спостереження дозволяють зробити висновок про можливість впровадження таких дій, що здатні забезпечити ефективну реалізацію інновацій в умовах підприємств туристичної інфраструктури (табл. 1).

Таблиця 1

Напрями фінансового управління забезпечення інноваційний розвиток в організаціях і підприємствах туристичної інфраструктури

Напрямок фінансового управління	Управлінські дії (рішення)
Тактичний напрям	Фінансування створення спеціальних груп для розробки та впровадження інновацій залежно від специфіки діяльності підприємства, використання інструментів інноваційного маркетингу
Стратегічний напрям	Дослідження перспектив перспективних фінансових інструментів розвитку інвестиційної діяльності підприємств туристичної інфраструктури, сприяння їхнього впровадження в діяльність організацій
Системний напрям	Проведення системного аналізу інвестиційно-інноваційного середовища функціонування підприємств туристичної інфраструктури, налагодження взаємодії туристичних організацій з метою інноваційно орієнтованого розвитку та участі у міжнародних програмах та проєктах

Джерело: узагальнено на основі [1-3; 11].

Одним із дієвих та ефективних інструментів розвитку галузі є кластеризація та пошук нових джерел інвестування. Проте підприємства туристичної індустрії будуть інвестиційно привабливими лише тоді, коли будуть здатні ініціювати та впроваджувати інновації – як технологічні, так і продуктові й управлінські, або мати для цього достатній потенціал.

У загальному вигляді алгоритм ухвалення рішення про фінансування кластерної ініціативи у сфері розвитку туристичної інфраструктури та сприяння інноваційному розвитку індустрії туризму представлено на рис. 1.

Доцільно виокремити наступні характеристики туристично-рекреаційних кластерів, які дозволяють сприяти формуванню рекреаційному потенціалу:

- локалізація – туристичний кластер відзначається територіальним взаємозв'язком із певною дестинацією;
- кластер може бути сформований за умов наявності відповідних рекреаційних ресурсів та наявності розвиненої транспортної та сервісної інфраструктури;
- обрання туристичного продукту або групи продуктів як фокусу функціонування кластера;

ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ: ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ

- наявність ефективної комунікаційної взаємодії між суб'єктами кластера;
- розуміння та сприянні досягненню синергетичного ефекту взаємодії учасників кластера;
- наявність системоутворюючої структури, що здійснює комунікаційну функцію та регулює інформаційний обмін між учасниками кластера;
- можливість узгодження інтересів учасників кластера та підсилення конкурентних переваг туристичної галузі регіону.

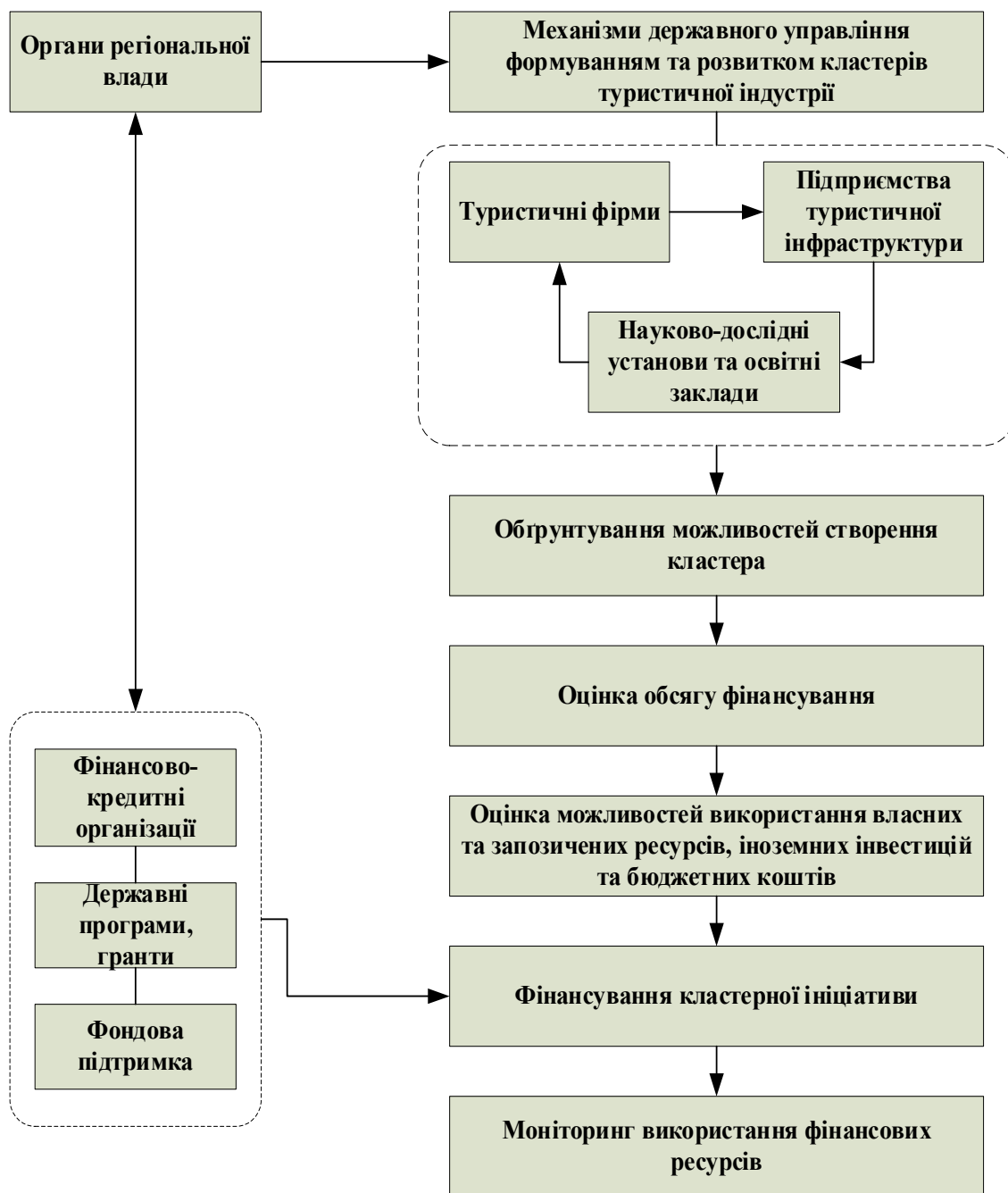


Рис. 1. Алгоритм прийняття рішення про фінансування кластерної ініціативи у сфері розвитку туристичної інфраструктури

Джерело: розробка автора.

Вирішення питання, пов'язаного з розвитком кластерних ініціатив, має врахувати регіональну специфіку та умови локалізації кластера, а також прогнозованого попиту на політику кластера.

Висновки та пропозиції. Питання інвестиційного розвитку туристичної інфраструктури як пріоритетної сфери підприємницької діяльності, фінансування інноваційних проєктів посідає окреме місце в системі факторів інноваційної політики. Проте ефективне використання фінансових ресурсів передбачає створення оптимальних умов для діяльності інвесторів. Це стосується насамперед процесів нормативно-правового регулювання та використання механізму страхування ризиків, що є актуальним в умовах підвищеного рівня небезпеки внаслідок військових дій. Іноземні інвестиції є основою для розвитку туристичної галузі та туристичної інфраструктури, поліпшення якості життя населення, масштабів надання туристичних послуг та їхньої якості, використання досягнень науково-технічного прогресу в туристичній сфері, вирішення проблем екологічної безпеки. Проте підґрунтям залучення інвестицій у розвиток туристичної інфраструктури є поліпшення інвестиційного клімату, зменшення бюрократичних процедур, розширення переліку інструментів фінансового забезпечення, удосконалення регуляторних процедур.

Список використаних джерел

1. Матвійчук Л. Ю. Європейський вектор сталого розвитку індустрії гостинності України / Л. Ю. Матвійчук, Ю. Є. Дацук // *Економіка та суспільство*. – 2022. – Вип. 45. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-45-28>.
2. Михайліченко Г. І. Антикризисна реанімація туристичної галузі України в післявоєнний період / Г. І. Михайліченко, І. В. Дворська // *Бізнес Інформ*. – 2022. – № 8. – С. 146–150.
3. Моца А. Перспективи післявоєнного відновлення сфери туризму в Україні / А. Моца, С. Шевчук, Н. Середа // *Економіка та суспільство*. – 2022. – № 41. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-41-31>.
4. Носирев О. Розвиток туризму та індустрії гостинності в стратегії постконфліктного відновлення економіки України / О. Носирев, Т. Деділова, І. Токар // *Соціально-економічні проблеми і держава*. – 2022. – Вип. 1 (26). – С. 55–68.
5. Помаза-Пономаренко А. Л. Розвиток туризму в Україні у воєнний та післявоєнний періоди / А. Л. Помаза-Пономаренко // *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Публічне управління та адміністрування*. – 2022. – Том 33 (72), № 5. DOI: <https://doi.org/10.32782/TNU-2663-6468/2022.5/02>.
6. Пузирьова П. В. Розвиток стратегічного партнерства на основі створення інноваційної бізнес-моделі повоєнного розвитку туризму в Україні / П. В. Пузирьова. // *Актуальні проблеми економіки*. – 2022. – № 8(254). – С. 39–48.
7. Роїк О. Р. Шляхи розвитку туристичної сфери України у воєнний період / О. Р. Роїк, О. В. Недзвецька // *Науковий вісник Херсонського державного університету*. – 2022. – Вип. 46. – С. 11–15. DOI: <https://doi.org/10.32999/ksu2307-8030/2022-46-2>.
8. Щербакова Н. О. Стан туристичної галузі України та процес її відтворення в післявоєнний період / Н. О. Щербакова // *Економіка та суспільство*. – 2022. – № 39. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-39-17>.
9. Зарубіна А. Сучасні тенденції розвитку внутрішнього туризму / А. Зарубіна, Ю. Онойко, Н. Щербатюк // *Економіка та суспільство*. – 2023. – № 48. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-48-32>.

10. Щодо розвитку внутрішнього туризму в Україні [Електронний ресурс] / ред. С. Ковалівська та ін. // Аналітична записка Національного інституту стратегічних досліджень НАН України. – Режим доступу: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2020-06/vnutrishniy-turyzm-v-ukraini.pdf>.

11. Richard W. Butler. Sustainable tourism: A state of the art review / Richard W. Butler // *Tourism Geographies. An International Journal of Tourism Space, Place and Environment*. – 1999. – Vol. 1, Issue 1: Sustainable Tourism. – Pp. 7-25.

References

1. Matviichuk, L.Iu., & Dashchuk, Yu.Ie. (2022). Yevropeiskyi vektor staloho rozvytku industrii hostynnosti Ukrainy [European vector of sustainable development of the hospitality industry in Ukraine]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, 45. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-45-28>.

2. Mykhailichenko, H.I., Dvorska, I.V. (2022). Antykryzova reanimatsiia turystychnoi haluzi Ukrainy v pisliavoiennyi period [Anti-crisis resuscitation of the tourist industry of Ukraine in the post-war period]. *Biznes Inform – Business Inform*, 8, 146–150.

3. Motsa, A., Shevchuk, S., & Sereda, N. (2022). Perspektyvy pisliavoiennoho vidnovlennia sfery turyzmu v Ukraini [Prospects for the post-war recovery of tourism in Ukraine]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and society*, 41. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-41-31>.

4. Nosyriev, O., Dedilova, T., & Tokar, I. (2022). Rozvytok turyzmu ta industrii hostynnosti v stratehii postkonfliktного vidnovlennia ekonomiky Ukrainy [Development of tourism and hospitality industry in the strategy of post-conflict economic recovery in Ukraine]. *Sotsialno-ekonomichni problemy i derzhava – Socio-economic problems and the state*, 1(26), 55–68.

5. Pomaza-Ponomarenko, A.L. (2022). Rozvytok turyzmu v Ukraini u voiennyi ta pisliavoiennyi periody [Development of tourism in Ukraine during the war and postwar periods]. *Vcheni zapysky TNU imeni V.I. Vernadskoho. Serii: Publichne upravlinnia ta administruvannia - Scientific notes of TNU named after V.I. Vernadsky. Series: Public management and administration*, 33(72), 5. <https://doi.org/10.32782/TNU-2663-6468/2022.5/02>.

6. Puzyrova, P.V. (2022). Rozvytok stratehichnohopartnerstva na osnovi stvorennia innovatsiinoi biznes-modeli povoiennoho rozvytku turyzmu v Ukraini [Development of strategic partnership based on the creation of an innovative business model of post-war tourism development in Ukraine]. *Aktualni problem ekonomiky – Actual problems of economics*, 8(254), 39–48.

7. Roik, O.R., & Nedzvetska, O.V. (2022). Shliakhy rozvytku turystychnoi sfery Ukrainy u voiennyi period [Ways to develop the tourism sector of Ukraine during the war period]. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnogo universytetu – Scientific Bulletin of Kherson State University*, 46, 11–15. <https://doi.org/10.32999/ksu2307-8030/2022-46-2>.

8. Shcherbakova, N.O. (2022). Stan turisticnoi galuzi Ukraini ta protsess її vidtvorennia v pislya voenyi period [The camp of the tourist gallery of Ukraine and the process of its implementation in the last war period]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, 39. <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1353>.

9. Zarubina, A., Onoiko, Yu., & Shcherbatiuk, N. (2023). Suchasni tendentsii rozvytku vnutrishnoho turyzmu. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, 48. <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/issue/view/48>.

10. Kovalivska, S. (2020). Shchodo rozvytku vnutrishnoho turyzmu v Ukraini [Regarding the development of domestic tourism in Ukraine]. *Analitychna zapyska Natsionalnogo instytutu stratehichnykh doslidzhen NAN Ukrainy – Analytical note of the National Institute for Strategic Studies of the NAS of Ukraine*. <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2020-06/vnutrishniy-turyzm-v-ukraini.pdf>.

11. Richard W. Butler. (1999). Sustainable tourism: A state of the art review. *Tourism Geographies (An International Journal of Tourism Space, Place and Environment*, 1(1), 7-25.

Отримано 20.11.2024

UDC [338.48: 330.341.1]:336(477)

Olena Zelenska

PhD in Economics, Associate Professor, Head of Department of Tourism
Chernihiv Polytechnic National University (Chernihiv, Ukraine)

E-mail: elena_zelenska_5@ukr.net. **ORCID:** <https://orcid.org/0000-0002-1000-2427>

ResearcherID: [H-1694-2014](https://orcid.org/H-1694-2014)

Denys Rusnak

postgraduate

Chernihiv Polytechnic National University (Chernihiv, Ukraine)

E-mail: rusnakd5154@gmail.com. **ORCID:** <https://orcid.org/0009-0002-2740-3910>

**FINANCIAL INSTRUMENTS FOR INNOVATIVE DEVELOPMENT
OF TOURISM INFRASTRUCTURE IN UKRAINE**

The article considers theoretical and applied aspects of the use of financial instruments to activate the innovative development of tourism industry enterprises, in particular tourism infrastructure. The purpose of the article is to study modern financial instruments for the innovative development of tourism infrastructure and to justify their use in the conditions of martial law and post-war reconstruction of Ukraine. The tourism industry, as one of the most affected sectors during the period of military aggression, should focus on using new or improving existing approaches to management activities and maintaining its financial stability and adaptation to external and internal threats. The importance of the innovative development of tourism industry enterprises for the restoration of the economy of Ukraine has been substantiated. The policy of state support for the development of the tourism industry and, in particular, infrastructure, is aimed at resolving a complex of issues of an economic, social, investment, and financial nature based on the harmonization of the interests of the state, society, and the industry. The main areas of state financial support for the tourism industry have been determined. The main financial instruments for supporting innovations at tourism infrastructure enterprises have been analyzed. It has been proposed the directions of financial management for ensuring innovative development in organizations and enterprises of tourism infrastructure. The expediency of using cluster initiatives in managing the innovative development of tourism infrastructure has been substantiated. It has been proposed the algorithm for making a decision on financing a cluster initiative in the field of tourism infrastructure development and promoting innovative development of the tourism industry.

Keywords: investments; innovations; innovative development; tourism; tourism infrastructure; financial instruments.

Fig.: 1. Table: 1. References: 11.